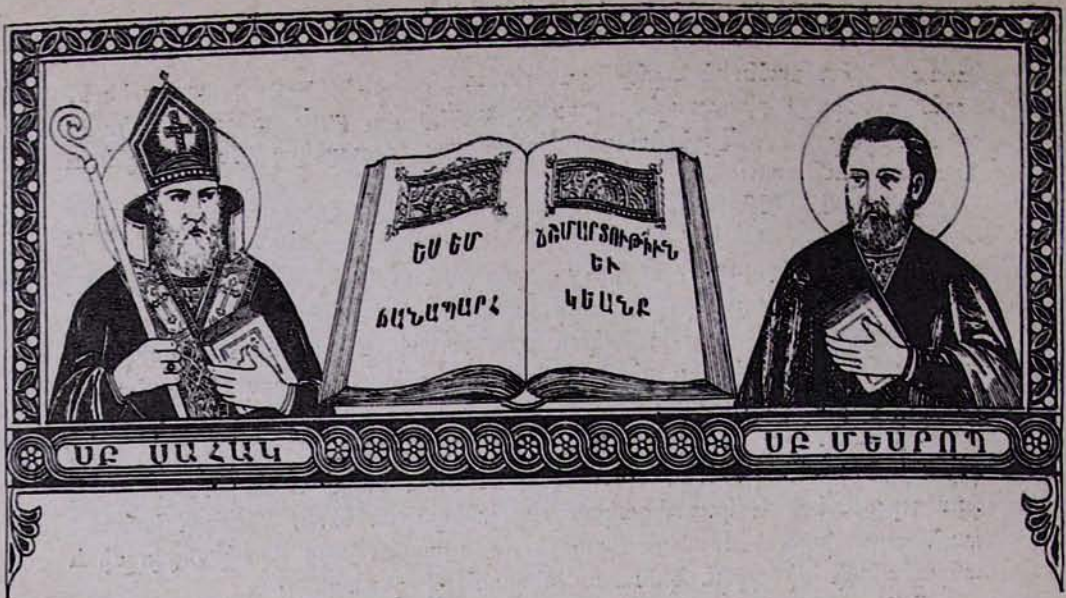

ՀՈՒՍԻԿ ԱՐԵՂԱ ՍԱՆԹՈՒՐԳԱՆ

(Մայր Աթոռի քանգաբաճի վարիչ)

Դ Ա Վ Ի Թ Մ Ա Ր Գ Ա Ր Ե

ին Կտակարանի, ինչպես նաև հին աշխարհի կրոնական և քաղաքական մեծագործ դեմքերից մեկն է Դավիթը, որպես մարգարե և թագավոր, որպես մտածող ու բանաստեղծ, որպես անկեղծ ապաշխարող և մեծ սուրբ։ Հայաստանյայց Առաքելական Սկեղեցին, ամեն տարի, դեկտեմբեր ամսին, Քրիստոսի ծննդյան տոնը կանխող ավագ տոներն շարքում, մեծ հանդիսությամբ նշում է Դավիթ մարգարեի հիշատակը, Հակոբ Արղար կոչված առաքյալի տոնի հետ, որն էր «գլուխ առաքելոց սրբոց և կոչեցաւ եղբայր Տեառն ի Տանէ Դավթի»։

Դավիթ Աստուծո սիրելին էր։ Նա իր կյանքի բոլոր օրերում ապրել է Տիրոջ օրենքի մեջ և մխիթարվել է Տիրոջ խոսքերով։ Նա իր ամբակուռ հավատով՝ բոլոր տեսակի փորձություններով լի ճանապարհից անցել է և հասել է «ի ճանապարհս արդարութեան վասն անուան Հօր իւրոյ»։

Դավթի կյանքի ու գործունեության մասին ընդարձակ կերպով պատմված է Հին Կտակարանում (Ա թագ. ԺԶ—Գ թագ. Բ)։

Դավիթ կրտսերագույն որդին էր Հեսսիի (Հուդայի սերնդից, ծնված Բեթղեհեմում 1085 թվականին Ք. Ա.)։

Պատանի Դավիթը արտաքնապես վայելչակազմ էր՝ մանր ու քնքուղ դիմագծերով,

ալեծածան մազերը բազմաթիվ խոպուպներով թափվում էին նրա ճակատի և այտերի վրա։ Մարմնական իր հափշտակիչ զեղեցկությունից բացի նա քաջահմուտ նվագող էր։ Նա «երջանիկ լուսովն զուարճանայր և հոգավուն վերանայր ի կամարս լուսեղէնս»։

Անվեհեր խիզախության այս տիպարը, «որ զօրացաւ ի վերայ այլազգայն և հաւատով պարտեաց զնա», շնորհիվ իր համարձակության, հավատարմության և հոգու արիության, հովվի վիճակից կանչվում է Սավուղի արքունիքը, որպես երգիչ-երաժիշտ։

Նա իր մարգարեի անուշիկ քնարով ժամանակ առ ժամանակ սփոփում և զվարճացնում է իր խղճի խայթից և հոգու մաղձությունից տառապող Սավուղին։ Նրա քնարի հրաշալի ձայնալիքները հնչում են պալատի սրահներում, մերթ սլանում են այնտեղից դուրս և հնչում են Բեթղեհեմի հովիտներում ու արձագանքում Սիոնի բարձունքներում։

Դավիթը ապրում է պալատում ու ստեղծագործում, սակայն իր սիրելի ժողովուրդը տաքնապալի օրեր է անցնում։ Քաղաքական հեղհեղուկ իրադարձությունների մեջ ահ ու սարսափի է մատնված բովանդակ ժողովուրդը, որովհետև փղշտացի Բաշթաթը, որի ամեն մի շարժվածք ու հայացք արտահայտում է գոռոզություն ու նենգություն, մարտահրավեր է ուղարկում Իսրայելի

զորքին, թե ձեզանից մի մարդ ուղարկեցե՞ք, որի հետ ես մենամարտեմ և նախատեմ ձեր բոլոր ազգը:

Նվաճա Դավիթը ապավինում է իր Տիրոջը և աղոթում. «Տէր լոյս իմ և կեանք իմ, ես յումմե՞ երկեայց. Տէր ապաւեն կենաց իմոց, ես յումմե՞ դողացայց»: Դավիթի Աստվածը լսում է իր ծառայի աղոթքը և շտառով առիթ է ընծայում նրան, որ իր մարմնական ուժը, բարոյական և հոգևոր զորութիւնը ի սպաս դնի իր երկրի և ժողովրդի փրկութեան:

Սակայն Սաւուլը թերահավատութիւն է արտահայտում Դավիթի Գողիաթի դեմ մենամարտի դուրս գալու համարձակութեան նկատմամբ: Դավիթ քաջազանուհի պատանիսնում է. «Արածէ՛ր ծառայ քո զխաշինս հօր իւրոյ և յորժամ դայր առեմ կամ արջ և առնոյր տշխար ի հօտէ անտի, ելանէի զհետ նորա և հարկանէի զնա. և կորզէի ի բերանոյ նորա, և եթէ յառնէի ի վերայ իմ, տնէի զփողից նորա և հարկանէի և սպասանէի զնա: Զառեմ և զարջ սատակէր ծառայ քո: Եւ արդ ո՞չ երթայց սատակեցից զնա և բարձից այսօր զնախատինս յիսրայէլէ»: Կայնաթիկունք դահի մեջ նստած Սաւուլը իսկույն ըմբռնում է, որ Դավիթ իր խոսքերով արտահայտում է իր ուժի անպարտելիութեան գիտակցութիւնը:

Դավիթի ամենահաղթ հավատն արտահայտվում է իր երկրորդ խոսքում, ուղղված Գողիաթին. «Դու գաս ի վերայ իմ սրով և գեղարդեամբ և ասպարաւ, և ես գամ ի վերայ քո անուամբ Տեառն զօրութեանց, ճակատու Իսրայէլի զոր նախատեցեր այսօր: Ես առից զզուխ քո ի քէն, և տաց զգէշ քո և զգիսկոմս երկնից և գազանաց երկրի, և ծանիցէ ամենայն ժողովուրդ այս թէ ոչ սրով և գեղարդեամբ փրկէ Տէր, զի Տեառն է պատերազմ»: Դավիթի և Գողիաթի կռիւն իր պատմական արժեքից բացի ունի հոգևոր-բարոյական իմաստ:

Սերտելով այս պատմութիւնը, մեր ուշադրութիւնն են գրավում զանազան կետեր, և տեսնում ենք, որ ամբողջ եղած պայքարը մարդկային հոգու և մեղքի դեմ մղված պայքարի մի պատկերալից ներկայացում է:

Դավիթ, Գողիաթին սպանելուց հետո հաղթական վերադառնում է արքունիք: Սաւուլը իբրև վարձատրութիւն նշանակում է Դավիթին իր զորքի հրամանատար: Նա որպէս հրամանատար ծառայում է երկար տարիներ և իր բարի բնավորութեամբ և առատաձեռնութեամբ վայելում է սերն ու հարգանքը ոչ միայն զորքի, այլև համայն ժողովրդի: Ահա թե ինչու Սաւուլը հանգիստը խանգարվում է և հոգեկան խաղաղութիւնը կորչում: Սաւուլը, դրդվելով չար նախանձից և չարամիտ

հոգուց, սատանայական միջոցներով է դիմում, որպէսզի վերջ դնի Դավիթի օրհնյալ կյանքին: Սակայն Դավիթ որոշ ժամանակ զերծ մնալու համար Սաւուլի հայածանքներից, հեռանում է պալատից և ապաստանում Հուդայի անապատնիցը, որտեղ փոքր զորագնդեր հավաքելով իր շուրջը, պաշտպանվում է արտաքին հարձակումներից:

Սաւուլը շարունակում է հալածել Դավիթին իր անվերջ կռիւններով, որոնք, սակայն, միշտ ձախողվում են: Նույնիսկ մի քանի անգամ դերի է ընկնում Սաւուլը Դավիթի ձեռքը, բայց Դավիթ նրա կյանքը չի տշնչացնում, այլ ազատ է թողնում նրան: Այսպիսով, Դավիթ իր ժողովրդի աչքին է՛լ ավելի է բարձրանում, է՛լ ավելի սիրելի է դառնում նրան: Անցնում են տարիներ, որոնք տանուք են նաև Դավիթի հուսահատ շրջանը:

Սարտի դաշտում հերոսի մահով ընկնում են Սաւուլը ու Հովնաթանը:

Դավիթը անկեղծ սրտով տղբում է Սաւուլի և իր սիրելի բարեկամ և եղբայր քաջ Հովնաթանի մահը.

«Արձանացի՛ր Իսրայէլ, ի վերայ

մեռելոց,

ի բարձունս քո վիրաւորաց...

Զիա՛րդ անկան զօրաւորք ի մէջ

պատերազմի...

Սաւուլ և Յովնաթան, սիրելիք և

գեղեցիկք և վայելուչք,

Թեթևագոյնք քան զարծուխս, զօրացան

քան զառիժունս.

Դստե՛րք Իսրայէլի, լացէ՛ք ի վերայ

Սաւուլայ.

Ցաւ է ինձ ի վերայ քո, եղբայր իմ

Յովնաթան:»

Դավիթ մեծաշուք հանդիսութեամբ թագավոր է օծվում Սամվել մարգարեի ձեռքով և կոչվում է «Տիրոջ օծյալ» անունով:

Ստեղծված քաղաքական հաջող պայմաններում, իր զահակալութեան առաջին օրից Դավիթ ձեռնամուխ է լինում իր փայփայած երկրի վերաշինման սուրբ գործին: Նա, առ Բարձրյալն ունեցած իր անդրդիւլի հավատով, առաջին հերթին Նյուսաղեմ քաղաքը դարձնում է իբր արքունիստ քաղաք: Ապա մեծաշուք հանդիսութեամբ և կրօնական փառավոր պատվով դիպի սուրբ քաղաքն է տանում Ուխտի Տապանակը ու կենդանի ոգևորութեամբ կարգի դնում աստվածային պաշտամունքները: («Հարցէ՛ք զողջունէ՛ զԲրտաաղէմի, և զշինութենէ, ոյք սիրէք զնա» — Սաղմ. ԺԻԱ):

Դավիթ իր թագավորության ժամանակ վարում էր երկրի դատական գործերը: Նա արդար էր և անաչառ: «Յիրաւանց քոց 4ս ո՛չ խոտորեցայ, զի Դու օրէնսդէտ արարիր զիս» (Սաղմ. ԺԺԸ):

